

Nederland is stiekem dol op files

Files: Nederlanders klagen er graag over, maar eigenlijk vinden ze het wel prima. 'Ze willen helemaal niet eerder thuis zijn.'

door **Linda Huijsmans**

Zoals zo veel goede ideeën, ontstond het idee voor werkdichterbijhuis.nl terwijl Arjan Dekker in de file stond. Hij zag al die chagrijnige koppen om zich heen en dacht: als iedereen hier zijn visitekaartje in een grote doos zou gooien en zo een baan kan vinden dichterbij huis, hoeven we nooit meer stil te staan.

Met zijn site www.werkdichterbijhuis.nl heeft hij nu een digitale versie van die grote doos gecreëerd. Daar kunnen mensen die bijvoorbeeld in Amersfoort werken en in Amsterdam wonen, in contact komen met collega's voor wie het omgekeerde geldt. Dan kunnen ze mooi van baan ruilen en dat scheelt elke ochtend weer twee auto's op de weg, is het idee.

Initiatiefnemer Arjan Dekker is ervan overtuigd dat hij een pot met goud in handen heeft. Hij voerde een onderzoekje uit waaruit bleek dat 60 procent van de mensen die dagelijks in de file staan, openstaat voor een baan dichterbij huis, maar slechts de helft van hen heeft ooit op eigen initiatief stappen ondernomen.

De rest is latent op zoek en Dekker ziet daarin potentiële klanten voor zijn site. 'Mensen maken een persoonlijke pagina aan met hun wensen en eigenschappen en kunnen daarna achterover gaan zitten. Als er een geschikte match komt, worden ze vanzelf geïnformeerd. Via links met een aantal vacaturesites proberen we ook automatisch banen in de gewenste regio naar hen door te laten sturen.'

Als er dagelijks 10 procent minder verkeer de weg op zou gaan, zouden er 40 procent minder files ontstaan, heeft de brancheorganisatie Transport Logistiek Nederland ooit berekend. Discussies over rekening rijden, meer asfalt of tolpoortjes, zouden daarmee een stuk minder urgent worden.

De filedruk neemt nog steeds schrikbarend toe. In de eerste negen maanden van dit jaar stonden er 8,1 procent meer files dan vorig jaar en in oktober 2006 was dat maar liefst 29 procent meer dan in dezelfde maand van 2005, blijkt uit gegevens van de Verkeersinformatiedienst.

Gewoon van baan wisselen en iedereen op de fiets naar zijn werk; het klinkt bijna te mooi om waar te zijn en volgens Herman Dijkman is het dat ook. Hij was in 2002 de initiatiefnemer van Wisselwerk, dat precies hetzelfde wilde als Werkdichterbijhuis nu. Dijkman: 'Ook wij kregen in het begin veel positieve aandacht. Het leek op het ei van

Illustratie Peter van Hugten

Columbus en als iedereen die toen zo enthousiast reageerde zich ook had ingeschreven, was het project vast een succes geworden.'

Dat werd het dus niet. Werkgevers waren nog wel enthousiast en meldden vacatures aan, maar Dijkman heeft geen een match tot stand gebracht. Het probleem ligt namelijk bij de werknemers, is zijn stellige overtuiging. 'Veel mensen willen helemaal niet eerder thuis zijn. Dat uurtje in de file is het enige moment dat ze alleen kunnen zijn. Ze luisteren naar muziek, plegen wat telefoontjes of doen gewoon even helemaal niks. Boven-

dien hebben veel mensen het best naar hun zin in hun baan en zien ze geen reden om weg te gaan, alleen voor een beetje minder reistijd.'

Volgens verkeerspsycholoog Cees Wildervanck vindt een kwart van de forensen in de spits het erg of heel erg dat ze elke dag stilstaan. Driekwart vindt dat dus niet en is niet geneigd zijn gedrag te veranderen. Een beetje tijd voor jezelf is niet alleen prettig, maar ook noodzakelijk, meent Wildervanck: 'Op weg van huis naar werk schakel je over naar een andere sociale rol. Van een gevoedelijke omgeving ga je naar een hiërarchische, productiegerichte plek. De moeder wordt werknemer, de vader met drie lastige puberzoon wordt directeur. Het wisselen van die sociale rol kost tijd en dat lukt het best als je alleen bent.'

Een andere verklaring is dat Nederlanders hun gedrag maar heel moeilijk kunnen veranderen. Goedbedoelde acties om files te bestrijden, werken daarom niet. De overheid bouwt vinoxwijken met opzet dicht bij de stad met het idee dat de bewoners met de fiets of het openbaar vervoer naar hun werk kunnen. In de praktijk blijkt echter

bijna iedereen de auto te nemen. Sterker nog, vaak komt er een tweede auto bij.

Volgens Cees Wildervanck komt dat doordat de voorzieningen in die nieuwe wijken te lang op zich laten wachten. 'Voordat de verhuishagens er zijn, moet er al een bus rijden. Als die er niet is, neemt men de auto en dan is het te laat. Mensen zijn gewoontedieren: zijn

'Uurtje in de file is het enige moment waarop we alleen kunnen zijn'

.....

we eenmaal gewend, dan staan we niet meer open voor alternatieven.'

Om gewoonten te doorbreken, zijn ingrijpende en merkbare veranderingen nodig. In één klap de benzineprijs verdubbelen zou een grote groep ertoe aanzetten zijn autogebruik opnieuw te overwegen. Een verhoging van een 10 procent per jaar weer niet; dat is te geleidelijk en ook daar wennen we aan.

Het initiatief Werkdichterbij-

huis vindt Wildervanck sympathiek, maar hij betwijfelt of het autogebruik erdoor afneemt. 'Ook van de mensen die dichterbij hun werk wonen, pakt het grootste deel de auto.' Alleen voor het reservoir mensen dat een punt heeft bereikt dat het te gek wordt - zeg maar die 25 procent die het wél erg vindt om in de file te staan - zou het initiatief wel een uitkomst kunnen zijn, meent hij. Ervaringen van mensen die van baan zijn veranderd, leren echter, dat de verkeersdruk alleen niet voldoende is om de knoop door te hakken.

Hans Dijkman van Wisselwerk wijt het mislukken van zijn initiatief in 2002 deels ook aan gebrek aan steun bij de overheid. 'Als men daar het fileprobleem echt zo ernstig vindt, waarom wordt er dan geen geld in gestoken?'

Daar heeft Dijkman een punt, denkt Arjan Dekker. Misschien was Dijkman destijds zijn tijd wel vooruit, meent hij. 'De filedruk is in de tussentijd enorm toegenomen en het aantal mensen dat er schoon genoeg van heeft, is alleen maar groter geworden. Daarom denk ik dat wij nu met onze neus in de boter vallen.'

'Het is mijn eigen stomme schuld'

Gijs Gjaltema (38) forensde zeven jaar lang tussen zijn woonplaats Doetinchem en Amsterdam. Om 5.25 uur stond hij op en vanaf 6 uur zat hij in de auto met brood en koffie naast zich. Normaal gesproken was hij na anderhalf uur in Amsterdam, soms liep dat op tot twee uur.

'Omdat ik niet in Amsterdam wilde wonen, zocht ik een huis in de omliggende gemeenten, maar ook dan ben je zeker een uur kwijt in de file. De winst was te gering om mijn hele boeltje te pakken en te verhuizen.'

Het stilstaan en langzaam rijden heeft hij volgehouden door een knop in zijn hoofd om te zetten. 'Niet gaan schelden op je voorligger of op de overheid, maar je realiseren dat het je eigen stomme schuld is.'

Toch kwam er na zeven jaar filerijden een punt waarop het genoeg was. 'Zoals bij veel mensen kwam dat moment in het najaar. De files zijn dan langer, de dagen kort en op het werk is het zo druk dat je nauwelijks nog baas bent over je eigen agenda.'

Nu fietst Gijs Gjaltema elke dag naar zijn nieuwe baan in Doetinchem en dat doet hem goed. 'Ik heb nu veel meer energie, ik sport meer en heb weer tijd voor vrienden. Nu kan ik me niet voorstellen dat ik het zo lang heb volgehouden.'

'Ik haat die auto, ik haat die wegen'

Petra Vollebergh rijdt dagelijks tussen Voorschoten en Hilversum heen en weer en zit ook overdag regelmatig op de weg. Die ritjes tijdens kantooruren zijn nooit een probleem, maar het rijden in de spits breekt haar op. 'Ik ben doodmoe. Die 75 kilometer zou ik in een klein uurtje moeten kunnen afleggen, maar het duurt zeker anderhalf uur. Het enige dat ik zeker weet, is dat ik stilsta, maar nooit waar en ook niet hoe lang.'

Zij heeft zich ingeschreven bij werkdichterbijhuis.nl. Ze zoekt een vergelijkbare baan als accountmanager in haar omgeving en heeft al drie matches van mensen met een vergelijkbaar profiel. 'Maar wat ik niet begrijp, is dat ze niet reageren als ik contact zoek. Misschien is er toch een soort koudwatervrees of zijn er meer prikkels nodig voor iemand die stap echt zet. Ik ben al verder. De verhouding tussen de bevrediging die ik haal uit mijn werk en de lange dagen die ik maak, is niet meer in balans. Er moet snel iets veranderen.'

Voor het eerst in haar werkende leven neemt ze twee weken vakantie met Kerst en Oud en Nieuw om echt uit te rusten. Een teken aan de wand, vindt ze zelf: 'Ik haat die auto, ik haat die wegen, terwijl ik autorijden altijd leuk heb gevonden.'